

MAROSUJVÁR

A marosujvári függetlenségi és 48-as pártkör hivatalos lapja.

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 8 k. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő: Dr NAGY SAMU.

A lap társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
részét szerkeszti
BERNHARD ARNOLD.

Szerkesztőség: Király-utca 33. sz.**Kiadóhivatal:**

Fűssy J. könyvkereskedése.
Marosujváron, Mikó-utca 14. szám.

Felfüggesztett alispán.

Szász József.

Bőjthe Kálmán vizsgálat alatt.

Ő is fel lesz függesztve.

Lapunk zárta után vettük a távirati értesítést, hogy a Szász József alispán felfüggesztését elrendelő belügyminiszteri rendelet a vármegyéhez leérkezett.

Ugyanezen leirathban a belügyminiszter Bőjthe Kálmán járási főszolgabíró ellen fegyelmi vizsgálatot rendelt el, mely természetszerűleg az ő felfüggesztését is maga után vonja.

Az alispán felfüggesztésének és a Bőjthe Kálmán fegyelmi vizsgálatának előzményeiről a „Magyarország“ a következőket írja:

Erdélynek ismét szenzációja van. Andrassy Gyula gróf belügyminiszter, mint értesülünk, a tegnapi napon kénytelen volt Szász József, Alsófehér vármegye alispánját többrendbeli súlyos hivatali mulasztás, vétség és gondatlanság miatt állásától felfüggeszteni. egyszersmind pedig az alispán sógora: Bőjthe Kálmán marosujvári főszolgabíró ellen fegyelmi eljárást rendelt el.

A belügyminiszter ezen erélyes és szigorú eljárására egy feljelentés szolgáltatott okot, melyet a földmivelésügyi minisztérium tett meg a napokban Szász József alispán és Bőjthe Kálmán főszolgabíró ellen, voltaképpen azonban az alsófehérmegyei közigazgatás hihetetlen rendtelenségei és visszaélései már több mint félesztendeje ismeretese a belügyminisztériumban, amit bizonyít az is, hogy Andrassy Gyula gróf belügyminiszter még a nyáron indítatva érezte magát arra, hogy Alsófehér vármegye közigazgatását az 1886. XXI. t.-c. 4-ik §-a alapjául saját kiküldött közegével megvizsgálta.

Ezt a vizsgálatot augusztus havában négy héten át Rakovszky Endre miniszteri tanácsos teljesítette, aki nagy alaposággal és lelkiismeretességgel vizsgálat meg nemcsak a központ, hanem a legtöbb járás ügyvételét is, melyeknek botrányos állapotáról az iratoknak és jegyzőkönyveknek egész garmadája számol be.

Igy kitűnt a vizsgálat során többek között az is, hogy különösen az italmérségi ügyek körül évek óta rendszeres vizs-

szaélések folytak Alsófehér vármegyében. Hogy tényleg igaz az a vád, melylyel több fővárosi napilap illetve Szász József alispánt, hogy t. i. ő maga (az alispán) is többszörösen italmérő, és hogy ezen minőségét fiktív szerződésekkel takargatta.

Kitűnt, hogy a megyei közigazgatás az egész vonalon korrupt és rendetlen. Hogy az alispán, amikor sógorát, Bőjthe Kálmán marosujvári főszolgabíró jogosulatlanul fölszámított utiszámlák és napi-díjak behajtásáért 800 koronára megbírságolta a közigazgatási bizottság, ezt a bírságot beszédni elmulasztotta és az iratárba tétette.

Kitűnt, hogy az alispán főszolgabíró korában is korecsmároskodott saját járásában és hogy az alispán nemcsak mint italmérő fejt ki üzleti tevékenységet, hanem egyébként is annyiféle vállalat és pénzintézet igazgatója, hogy teljességgel lehetetlen, hogy alispáni hivatalának, bárha csak felületesen is, eleget tehessen.

Ezekből kifolyólag nagyon természetes, hogy a megyei közigazgatás minden ellenőrzés híján annyira elhanyagolt állapotba jutott, hogy báró Kemény Árpád, a megye derék főispánja, hivatalvizsgálatai alatt maga is annyi súlyos természetű visszaélésnek és annyi rendtelenségnek jött nyomára, hogy maga is kénytelen volt vagy tíz községi és körjegyző ellen fegyelmi vizsgálatot elrendelni és több jegyzőt és községi bírót hivatalától felfüggeszteni.

Közel két hónapon át vizsgálták, tanulmányozták a belügyminisztériumban a nagy fáradsággal összegyűjtött adatokat, amikor most, a legutóbbi napokban egy újabb, rendkívül súlyos feljelentés érkezett ismét a belügyminisztériumhoz, még pedig ezuttal magától a földmivelésügyi minisztértől.

E feljelentésben elmondja Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, hogy a vezetése alatt álló minisztérium még 1905-ben inséges gabonát osztatott ki Alsófehér vármegyében kedvezményes áron és kedvezményes fizetési feltételek mellett, de azzal a kikötéssel mégis, hogy ennek az „inséges gabonának“ vételára legkésőbb 1907. március elsejéig lesz a községeken behajtandó.

Elmondja azután a feljelentés, hogy tudomása szerint a marosujvári járásban egymagában körül-belül 80.000 korona értékű gabona lett szétosztva és hogy Bőjthe Kálmán főszolgabíró ezt a 80.000 koronát a községeken még 1906. elején behajtotta.

Erről a behajtásról azonban a minisztériumnak, mely 1907. március elsejéig a behajtást szorgalmazni nem akarta, tudomása nem volt és a behajtásról legnagyobb meglepetésére csak akkor értesült, amikor 1907. március havában a 80 ezer korona nem érkezett be és a miniszter fölhívására Bőjthe marosujvári főszolgabíró azt felelte, hogy a 80.000 koronát behajtotta ugyan, ezt a pénzt azonban nem szállította be, hanem elhelyezte a marosujvári takarékpénztárban, ahol a pénz jelenleg is „gyümölcsözik.“

E jelentés folytán a miniszter fölszólította Bőjthe főszolgabíró, hogy a 80.000 koronát — mely közadók módjára lett volna kezelendő, vagyis behajtása után azonnal az adóhivatalba lett volna szállítandó — azonnal szolgáltatassa be, mert ennek takarékpénztárban való „gyümölcsöztetéséhez“ a miniszter hozzájárulását sem meg nem adta, sem a jövőben megadni nem szándékozik. Bőjthe Kálmán főszolgabíró azonban ennek a fölhívásnak nem tett eleget, hanem utalva arra, hogy a takarékpénztár „jelenleg nincs abban a helyzetben“, hogy a 80.000 koronát visszafizesse, a takarékpénztár nevében fizetési halasztást kért a földmivelésügyi kormánytól.

A földmivelésügyi miniszter ekkor érdeklődni kezdett a takarékpénztár iránt és az iránt a relatio iránt is, melyben Bőjthe főbíró ehhez a takarékpénztárhoz áll és ekkor kitűnt, hogy a marosujvári takarékpénztár ügyvezető igazgatója nem más, mint Bőjthe Kálmán főszolgabíró maga, aki a kinestár pénzét a községekben csak azért sietett olyan erélyesen behajtani, hogy a 80.000 koronát, mint betétet, a pénzre nagyon is rászorult pénzintézetben helyezhesse el.

Tudomására jutott a földmivelésügyi minisztériumnak ezenfelül az is, hogy több község annak idején egyenesen tiltakozott

is az ellen, hogy a pénzt Bőjthe főszolgabíró takarékpénztárába helyeztesse el, de Bőjthe tiltakozásokkal nem törődve mintegy parancsszóra szerzett takarékpénztárának betéteket, bár tudnia kellett, hogy az intézet, — melynél ez évben nagyobb mérvű sikkasztás is történt, — nem lesz abban a helyzetben, hogy 1907. március 1-én az államnak a 80.000 koronát befizethesse.

Mindezek folytán a földmivelésügyi miniszter most már Szász József alispánt hívta föl, hogy haladéktalanul intézkedjék, hogy a 80.000 korona az állampénztárba beszállíttassék és meg is volt győződve róla, hogy ennek az erélyes rendeletnek most már fogantatja lesz.

Ennek a várakozásnak azonban az alispán nem felelt meg, hanem e helyett a takarékpénztár nevében most már ő (az alispán) intézett felterjesztést a miniszterhez, melyben arra kéri a földmivelésügyi kormányt, hogy a takarékpénztárba (jogtalanul) elhelyezett 80.000 koronát, hagyja meg a kormány mint állandó betétet a marosujvári takarékpénztárban, mert az intézet még jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy a 80.000 koronát visszafizethesse.

A minisztériumban az alispán felterjesztése nagy megütközést keltett, újból és most már közelebbről érdeklődni kezdtek a takarékpénztár viszonyai iránt és ekkor kitűnt, hogy a takarékpénztárnak Szász József alispán (Bőjthe főszolgabíró sógora) egyik igazgatósági tagja és főrésztvényese. Az intézet elnöke pedig Winkler szintén közeli rokona úgy az igazgató-alispánnak, valamint az ügyvezető-igazgató főszolgabírónak.

Minthogy pedig ezenfelül meggyőződött a minisztérium arról is, hogy a takarékpénztárnak — mely 80.000 korona állandó betétet kér — mindössze 100.000 koronát tesz ki az egész alaptőkéje és hogy a 80.000 korona a legnagyobb mértékben veszélyeztetve van, a minisztérium újból fölhívta Szász alispánt az előző rendeletek azonnali foganatosítására, ami azonban, bár e rendelet még június havában ment ki a minisztériumból, a mai napig sem következett be.

Mindezek következtében a földmivelésügyi minisztérium a napokban sürgősen átírt a belügyminiszterhez, kérve a községek és a kincstár anyagi érdekeinek megvédése szempontjából is, a legerélyesebb megtorló intézkedések foganatba vételét Szász József alispán és sógora, Bőjthe Kálmán marosujvári főszolgabíró ellen, ami — mint ezt már előzőleg is közöltük — ma tényleg bekövetkezett, amennyiben a belügyminiszter Szász József alispán és Bőjthe főszolgabíró ellen a legszigorubb fegyelmi vizsgálatot rendelte el és az alispánt — akinek még számos egyéb vétsége és mulasztása van rováson — állásától egyszersmind föl is függesztette.

Végtelenül szomorú különben, hogy a marosujvári takarékpénztárban más megyei és községi vagyonokat is kezelnek

és hogy egyáltalán azokban az intézetekben, melyekben az alispán igazgatói minőségben szerepel, mindenütt kezelnek közpénzeket és többek között árvapénzeket is betétként, ami, úgy látszik Szász József gründolási mániájának főbb támassza és alapja volt.

Hogy ilyen korrupt közigazgatás éppen nemzetiségi területen kaphatott lábra, még csak sulyosbitja a helyzetet és ezért csak a legosztatlanabb elismerés illeti meg a belügyminisztert, hogy erélyes kézzel hozzájárított az alsófehérmegyei közállapotok megtisztításához, amelyek csak diszkreditálják egész megyei adminisztrációnkat.

Az ügyek fejleményét éppen ezért a legnagyobb éberséggel fogjuk figyelemmel kísérni, egyszersmind azonban örvendetesen vesszük tudomásul azt is, hogy a marosujvári takarékpénztár sorsa teljesen külön fog választatni a közigazgatás botrányaitól és hogy illetékes helyről meg fognak tétetni mindazok a lépések, amelyek a hitelintézet helyzetét kívánatos módon szánálják.

Bőjthe Kálmán egy stiklje.

Bőjthe és a választás.

Lidércnyomás alól felszabadulva.

Ezekután mi is elmondhatjuk, hogy a közeledő megyebizottsági tagválasztás intézésében elfoglalt álláspontunk és óvatosságunk nagyon is helyén valónak bizonyult.

Ugyanis Bőjthe Kálmán főszolgabíró azon ajánlattal lépett elénk, hogy a nemzetiségi elem kiköszöbölése érdekében kössünk paktumot. Azonban nem állottunk kötelnek. És lám-lám ő lépett szövetségre a nemzetiségi választókkal, azután persze nem mulasztotta el hivatalos hatalmának érvényesítését sem. Fegyelmével és Isten tudja milyen mindenféle fenyegetésekkel ijesztgette a jegyzőket azon esetre, ha a választásnál nem az ő szekerét tolják. Nó de most ennek a mumusnak is vége. A jegyzők felszabadultak a lidércnyomás alól és szabadon érvényesíthetik akaratukat. Baj és félelem nélkül járulhatnak hozzá megyénk hazafias függetlenségének kiépítéséhez.

Mit ír a Nap?

Sógorság, komaság.

Az alispán korcsmai.

Inségesek gabonája.

Csáki szalmája.

A vármegyei korrupciónak ritka szép, hizott példányát leplezte le Andrassy belügyminiszter és Darányi földmivelési miniszter. Felfüggesztették Szász József Alsófehérmegye alispánját és megindították a fegyelmi vizsgálatot Bőjthe Kálmán főszolgabíró ellen, akik a lelkiismeretlen úzérkedésnek, a panamáknak egész tömegét halmozták össze évek óta csodálatos cinizmussal.

A jó öreg korcsmáros.

Szász József alispán ellen már egy éve jelennek meg támadások a lapokban, amelyek azzal vádolják, hogy visszaéléseket követ el az italmérési engedélyek kiadása körül, sőt néki magának is van korcsmája. Már főszolgabíró korában is korcsmákat tartott, sőt kettőt közülök egészen nyíltan az ő nevében vezettek. Amikor alispán lett, még akkor is voltak korcsmák az ő nevében, amelyeket később idegen névre íratott át.

Szász alispán vastag bőrrel tűrte ezeket a támadásokat és eszeágában sem volt fegyelmit kérni maga ellen. Andrassy végre augusztusban megsokalta a dolgot és hivatalból indította meg a vizsgálatot. Rakovszky Endre belügyminiszteri tanácsos, Sorbán János miniszteri titkár és egy számvizsgáló három hétig dolgoztak a megyében. Rettenetes Augiász istállójára akadtak és jellemző a panamák tömegére, hogy báró Kemény Árpád főispán a vizsgálat után tíz jegyző ellen indította meg a fegyelmit. Beigazolódta a korcsmáros-alispán ellen emelt vádak is. Bebizonyult, hogy Szász alispán valóban visszaélt az italmérési joggal és vannak korcsmai.

Orosz mintára.

Két hónapi munkát adott a minisztériumban a megyében beszerzett anyag. Most két hónap múlva a belügyminiszter meghozta a döntést, amelyet már sürgőssé tett egy másik följelentés: Darányi Ignác földmivelésügyi miniszteré. Oroszországban fordult elő nemrég, hogy államhivatalnokok panamáztak az inséges népnek kiadott gabonával. Világszenzáció volt az eset. És ez az orosz példa most átragadt Alsófehérmegyére. 1905-ben inség volt a vármegyében. A kormány gabonát bocsátott az inségesek rendelkezésére kedvezményes áron, azzal a föltétellel, hogy a

Gimnáziumi, polgári és elemi iskolai tankönyvek, valamint iskolaszerek, tanszerek és román nyelvű tankönyvek kaphatók nagymennyiségben

FÜSSY J. könyvkereskedésében.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár @ Fundația pentru Școală - BCU Cluj

községek két éven belül kötelesek visszafizetni.

1907. március elsejéig tartoztak volna a pénzt visszaadni a községek. Bőjthe Kálmán főszolgabíró azonban már 1906-ban könyörületlenül behajtotta a gabona árat és noha Darányi úgy intézkedett volt, hogy a pénzek közadók módjára az állampénztárba folyjanak be, Bőjthe főszolgabíró az egész nyolcvanezer koronát a marosujvári takarékpénztárban helyezte el.

Sógorok között.

Vajjon miért tette ezt? Első sorban azért, mert a marosujvári takarékpénztárnak szüksége volt rá; rosszul mentek az üzletek és nem volt pénz, Bőjthe pedig a vezérigazgatója az intézetnek, épp úgy, mint Szász József alispán, a főszolgabíró sógora igazgatósági tagja és főreszvényese, valamint mindkettőjük apósa az elnöke.

Darányi már hónapok óta sürgeti a pénzt és nem tud hozzájutni. Az első át-

íratára a főszolgabíró azt felelte, hogy a pénz gyümölcsözőleg fekszik a marosujvári takarékpénztárban. Darányi utánajárt a dolognak és megtudta, hogy ez a hely nem a legbiztosabb, mert már sikkasztás is történt benne. Megismételte tehát a sürgetést. A pénz azonban csak nem jött. Erre Szász alispánra irt rá; de hát az mint főreszvényes és sógor szintén nem mozgatta a fülét. Így aztán Darányi megtette a följelentést, Andrássy pedig fölfüggesztette az alispánt és megindította a fegyelmet a főszolgabíró ellen.

Kövessük szívünk sugalatát!

Szász és Bőjthe megfosztott hatalmától. A mérges kigyók méregfogai kihuzattak. Az egyik a műtét alatt belehalt, a másik haldoklik. Egy-két hét múlva ő is sógora mel-

lett lesz kiterítve. És nincs számukra föltámadás.

Requiescant in pace.

Lelkük elszáll és a jegyzők — bírók szabadsága hajnalodik. Immár szabadon gyakorolhatják szavazati jogukat. Követhetik szívük sugalatát: leszavazhatnak a függetlenségi 48-as párt jelöltjeire. Érvényesíthetik tekintélyüket és befolyásukat a haza javára.

A mostani választás lesz döntő. Most tudjuk meg, hogy a körjegyzők közül ki jó hazafi, ki követi a főispán hazafias politikáját. Ki jó barátunk, ki ellenségünk?

Reméljük, hogy kivétel nélkül, mindannyian zászlónk alá tömörülnek!

Fizessünk elő

A

„MAROSUJVÁR”

cimű politikai hetilapra.

A marosujvári függetlenségi és 48-as párt hivatalos lapja.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor.

Félévre 4 „

Negyed évre 2 „

Nyomtatványok.

Mindennemű iskolai-, ügyvédi-, jegyzői nyomtatványok jutányos árban kaphatók FÜSSY J. könyvkereskedésében

Esküvői-kártyák, bál- és menyegzői meghívók jutányos árban és gyorsan készíttetnek.

Iskola-Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár @ Fundația pentru Școală - BCU Cluj

Legszebb, legdiszesebb

**OLCSÓ
GYERMEK-
JÁTÉKOK**

**MEGLEPŐ
AJÁNDÉK-
TÁRGYAK.**

Füßy J.

KÖNYV-, PAPIR-, DISZMŰÁRU-, GYERMEKJÁTÉK KERESKEDESEBEN

MAROSUJVÁR.

Beszerezhetők: Gimnáziumi és Polgári **Elemi iskolai tanköny-
vek.** Szép gyermekjátékok, ajándék tárgyak,

IRÓ-, ÉS RAJZPAPIROK mindenféle minőségben és nagyságban. LEVÉLPAPIROK a leg-
szebb kivitelben. IRÓNOK, TOLLAK, TINTATARTÓK, IRKÁK, IRÓSZEREK, EGÉSZ IRODAI
FELSZERELÉSEK, ISKOLA TÁSKÁK, KÖTÁBLÁK, SZIVACSKOK, RAJZ-SZEREK, FESTÉKEK,
minden e szakba vágó cikkek. Regények, folyóiratok, divatlapok és napilapok
mindig kaphatók és előfizethetők minden utánfizetés nélkül. Szakácskönyvek, dalos-
könyvek. Kották: zongorára és hegedűre, hegedű-iskolák, Operák, Operettek, Co-
uplek és Dalujdonságok vagy bármely más zeneművek, regények, elbeszélések,
diszművek leggyorsabban engedményes áron megrendelhetők. Képes Levelező-
lap ujdonságok a legszebb kivitelben állandóan mindig raktáron kaphatók.

Ifjúsági Olvasmányok, képes-, Mesés- és

IMAKÖNYVEK.

DISZMŰÁRUK, AJÁNDÉKTÁRGYAK, u. m.: dohányzó készletek, hamutartók, gyufa-
tartók, tintatartók, parfüm-, kesztyű-, gallér- és manchett-tartó dobozok, íróalja-
tok, dohány-, pénzes- és toilett-tárczák, sítábotok, képes levelező-lap albumok egy
koronától feljebb. Fénykép albumok. Női munka és papirkosarak. Kotta-tartók. Kefe-
és ujságtartók. Diszes kosárárak nagy választékban.

==== Gyermekjátékok, Társasjátékok ====

nagyválasztékban és olcsó áron.

Gramophonok és Phonographok részletfizetésre. Legújabb fel-
vételű Gramophon-lemezek. Hegedűk, Hegedűszerek, Harmonkák

KÖNYVNYOMDÁMBAN

NÉVJEGYEKET készítenek a legesimesabb és izlősebb kivitelben.

Meghívókat, eljegyzési kártyákat, névje-
gyeket, gyászlapokat, számlákat, borítékokat,
levélpapírokat, feliratokat, s mindenféle ügy-
védi-, községi-, lelkeszi-, gazdasági nyomtat-
ványokat, azonnal és jutányos áron készítenek.

Vidéki megrendelések portómentesen eszközöltetnek.

